



# บทสรุปรายงานวิจัย สำหรับสมาชิกสภา และกรรมาธิการ

*Summary of Research Studies for Members of Parliament and Committees*



สิงหาคม ๒๕๕๖

- ❖ การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓
- ❖ การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- ❖ ทักษะและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อมวลชน  
เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การณรงค์ด้วยความกลัว
- ❖ โครงการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนที่ยากไร้ : การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นด้วย  
กระบวนการมีส่วนร่วม
- ❖ พัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ  
อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สามารถเรียกดูเอกสารได้ที่  
[http://library2.parliament.go.th/ejournal/e\\_ra.html](http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html)

**“วิจัยก้าวหน้า รัฐสภาก้าวไกล”**



จัดทำโดย

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ  
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร  
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗-๘

การเผยแพร่ความรู้ด้านงานวิจัยและพัฒนาของ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ  
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถเข้าถึงได้ ๔ ช่องทาง ดังนี้

๑. บทสรุปรายงานวิจัยสำหรับสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร  
(download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ([http://library2.  
parliament.go.th/ejournal/e\\_ra.html](http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html))

๒. เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์รายเดือน (e-journal)  
เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร  
([http://library2.parliament.go.th/ejournal/e\\_rdnews.html](http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_rdnews.html))

๓. รายงานวิจัยฉบับเต็ม (full text) ที่ได้รับทุนสนับสนุน หรือจัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการ  
สภาผู้แทนราษฎร เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการ  
สภาผู้แทนราษฎร ([http://library2.parliament.go.th/ebook/e\\_research.html](http://library2.parliament.go.th/ebook/e_research.html))

๔. บทสรุปรายงานวิจัย สามารถรับฟังได้ในรายการวิจัยก้าวไกล ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง  
และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา คลื่น ๘๗.๕ เมกะเฮิรตซ์ เป็นประจำทุกวันเสาร์ เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ นาฬิกา

## คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาและสาธารณชน จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาจึงได้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัยด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม มานำเสนอในรูปแบบของจุลสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผลงานที่ได้มีการวิจัยไว้แล้ว ถูกนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่จะเกิดเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการด้านต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลอ้างอิงประกอบการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อันจะส่งผลสำคัญต่อการตัดสินใจในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และป้องกันข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นได้ต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา จึงได้จัดทำเอกสารบทสรุปรายงานวิจัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ ตลอดจนบุคคลากรในวงงานรัฐสภา รวมถึงผู้สนใจทั่วไป โดยจัดทำและสรุปไว้ในรูปแบบของบทสรุปรายงานวิจัยที่มีความกระชับและชัดเจน เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไปปรับใช้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สิงหาคม ๒๕๕๖

## การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓

วิจัยโดย...พิชญา สุกใส

เรียบเรียงโดย...ธรากร จุลินทร วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสังคมโลกกลายเป็นประเทศที่ถูกมองว่าไม่มีสวัสดิภาพ และถูกลดอันดับความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัย ความมั่นคงภายในประเทศ ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งก่อตัวขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อเคลื่อนไหวขับไล่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นให้ออกจากตำแหน่ง ความขัดแย้งดังกล่าวขยายวงกว้างขึ้นในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๔๘ และวิกฤตการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่เหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ และเหตุการณ์ทวีความรุนแรงขึ้นด้วยรูปแบบ/วิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ วิกฤตการณ์ดังกล่าวยังคงดำเนินมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนั้น จึงได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้เพื่อวิเคราะห์ความขัดแย้งทางการเมือง ในระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓ รวมทั้งเสนอแนวทางการจัดการเพื่อยุติความขัดแย้ง โดยผลการวิจัยที่ได้รับคาดว่า สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อนำสังคมไทยไปสู่สังคมสันติสุข

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยของรายงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการจัดเก็บข้อมูลใน ๒ วิธีการ คือ ๑) การค้นคว้าจากเอกสารโดยศึกษาในหัวข้อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓ และ ๒) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำทางการเมืองและผู้ที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้นำทางการเมืองและผู้ที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางการเมืองและสื่อมวลชน

ผลการศึกษามีดังนี้

๑. สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น พบว่ามีสาเหตุสำคัญจากการต้องการอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องคอร์รัปชันของนักการเมือง มีการทุจริตเพื่อให้บรรลุการเข้าสู่อำนาจและเมื่อมีอำนาจก็นำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องในหลายกรณี นอกจากนี้ยังมีสาเหตุของปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคมเป็นอีกประเด็นหนึ่งในเรื่องนี้ ซึ่งจากปัญหาเหล่านี้ได้ขยายไปสู่ประเด็นทางการเมืองภาคประชาชนที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคม

๒. รูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ มีในด้านรูปแบบของผลประโยชน์ โดยเป็นผลจากความขัดแย้งด้านโครงสร้างทางสังคมที่มีความแตกต่างกันในด้านรายได้ระหว่างกลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มชนชั้นกลางและกลุ่มชนชั้นสูง

๓. วิธีการในการจัดการความขัดแย้งที่คิดว่าเหมาะสมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของการเมืองไทยในปัจจุบันพบว่า มีการนำวิธีการหลาย ๆ วิธี ออกมาใช้ทั้งการเจรจาหรือการใช้มาตรการทางกฎหมาย อาทิ การออกประกาศตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ของทุกรัฐบาลในขณะนั้น อย่างไรก็ตามแม้ว่ามีผู้ที่พยายามจะไกล่เกลี่ยแต่ก็ยังไม่เป็นผลสำเร็จ

๔. พฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมามีลักษณะพฤติกรรมเป็นรูปแบบการเอาชนะกันของฝ่ายต่าง ๆ ส่วนรูปแบบการประนีประนอมไม่สามารถจะนำมาใช้ได้ จึงส่งผลให้ความขัดแย้งได้ขยายตัวลุกลามจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั้งนี้ ยังไม่มีฝ่ายใดที่สามารถเข้ามาดำเนินการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ปัญหาในด้านความไว้วางใจในตัวบุคคลพบว่าส่งผลกระทบมาก เนื่องจากแต่ละฝ่ายขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้ไม่สามารถเจรจากันได้ และส่งผลต่อเนื่องให้ความขัดแย้งขยายตัวลุกลาม จนทำให้ไม่สามารถนำวิธีการเดิมที่เคยใช้แก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองไทยในอดีตที่ผ่านมา ผลที่ตามมาคือปัญหาความขัดแย้งยังดำรงอยู่

ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทย ดังนี้

๑. ควรนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ โดยต้องมีฝ่ายวิเคราะห์และทำการวิจัยปัญหา รวมถึงการนำผลการวิเคราะห์และวิจัยที่ได้นำไปปฏิบัติจริง ซึ่งอาจจะต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นเพื่อดูแลเฉพาะด้าน โดยที่หน่วยงานใหม่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องหรือขึ้นอยู่กับอำนาจของหน่วยงานราชการเดิม

๒. ผู้ที่มีอำนาจฝ่ายรัฐควรให้ความสนใจในการแก้ปัญหาของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นผู้ที่เป็นกำลังส่วนใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ รวมถึงชนชั้นผู้ใช้แรงงานและเกษตรกร

๓. ควรต้องใช้วิธีการแก้ไขปัญหาย่างบูรณาการ โดยทำหลาย ๆ วิธี นอกจากนั้นยังต้องทำในทุกองค์ประกอบของประเทศ โดยใช้วิธีการจัดการความขัดแย้งให้เหมาะสมด้วยแยกความขัดแย้งออกเป็นกลุ่ม ๆ คือ กลุ่มฝ่ายบริหารและกลุ่มประชาชน โดยวิเคราะห์วิธีออกแบบกระบวนการแก้ปัญหาแต่ละกลุ่มซึ่งอาจต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ฝ่ายต่าง ๆ ควรเรียนรู้ถึงขอบเขตของการใช้สิทธิในการชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมและความยุติธรรมโดยอยู่ในกรอบของกฎหมาย และไม่ควรละเมิดในสิทธิของผู้อื่น

๕. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในทุกฝ่าย ควรเรียกความเชื่อมั่นคืนกลับมาให้เกิดความเชื่อถือและไว้วางใจได้

๖. ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยสื่อมวลชนในด้านการสื่อสารให้แก่ประชาชนไทยเพื่อจะได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในด้านสิทธิเสรีภาพและบทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมือง นอกจากนั้นยังต้องมีสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากรายงานวิจัยนี้ คือ การสนับสนุนข้อมูลของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาแนวทางการจัดการความขัดแย้งจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและแนวทางการสร้างความปรองดองให้เกิดในประเทศไทยได้อย่างแท้จริง

## เอกสารอ้างอิง

พิชญา สุภัสส. (๒๕๕๔). การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓.

[ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก <http://www.cmcthai.com>.

## การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

วิจัยโดย...ผศ.สุเทพ พันประสิทธิ์

เรียบเรียงโดย...ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์ วิทยากรชำนาญการ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ (๑) เพื่อวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจชุมชนคือ ปัจจัยการผลิตและผลผลิตของระบบการผลิตทางด้านการเกษตร (๒) เพื่อประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมในระบบการผลิตด้านการเกษตร และ (๓) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและความเชื่อมโยงขององค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการผลิตด้านการเกษตร วิธีการศึกษา คือ การสำรวจฟาร์มตัวอย่างของเกษตรกร ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การพัฒนาโครงการในพระราชดำริของเกษตรกรตัวอย่างทั้ง ๔ ภาคจำนวน ๒๘๔ ราย โดยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลเพื่อให้ได้ความสัมพันธ์ของเกษตรกรกับชุมชนและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการผลิตทางการเกษตรตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เหมาะสม

จากการศึกษาด้านระบบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของชุมชนต้นแบบตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้ผลการศึกษาพบว่า ๑) รูปแบบกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรตัวอย่างเป็นการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมที่มีระบบการผลิตในรูปพืช-ประมง-ปศุสัตว์ โดยเน้นในรูปแบบ ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ซึ่งมีสัดส่วนการดำเนินกิจกรรมการเกษตรแตกต่างกัน โดยขึ้นกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งถือว่าแตกต่างกับสัดส่วนทฤษฎี อย่างไรก็ตาม สัดส่วนต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่นได้ จึงถือว่าสัดส่วนการใช้พื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง ๒) เกษตรกรมีการดำเนินกิจกรรมการเกษตรที่เพิ่มขึ้น มีความหลากหลายส่งผลให้เกษตรกรได้รับความรู้ในการดำเนินการเกษตร ๓) เกษตรกรสามารถสร้างโอกาสทางการประกอบอาชีพให้กับตนเองได้มากขึ้น มีผลผลิตทางการเกษตรพร้อมเก็บเกี่ยวที่หลากหลาย ในระยะเวลาที่ต่างกันทำให้ลดความเสี่ยงในการดำเนินการทั้งจากสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะปริมาณน้ำฝนที่แปรเปลี่ยนไปตลอดเวลา รวมถึงการลดความเสี่ยงจากโรคและแมลง ตลอดจนในเรื่องของราคาผลผลิตทางการเกษตร ๔) เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างทั่วถึง ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากการเพิ่มผลผลิตและมีผลผลิตอย่างหลากหลาย ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่ามากกว่าความคุ้มค่า เพราะนอกจากจะทำให้มีอาหารอย่างเพียงพอแล้ว ยังเป็นผลทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี มีรายได้อย่างต่อเนื่อง ลดการอพยพถิ่นฐาน คุณภาพชีวิตและครอบครัว มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สำหรับการจัดทำข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืนคือ ๑) ควรจัดตั้งศูนย์สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้กรณีศึกษาของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นแนวทางการดำเนินงานหลัก และให้มีการตั้งศูนย์ดังกล่าวกระจายออกไปทุกภูมิภาคของประเทศ ๒) ควรจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์การเกษตร และจัดโครงการเยี่ยมชมศูนย์สาธิตหมุนเวียนกันไป เพื่อกระจายการรับรู้และมีการตระหนักถึงผลสำเร็จของการปฏิบัติให้กว้างขวาง ๓) ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์แนวปรัชญาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผ่านสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายอย่างง่าย ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ๔) จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมและฝึกอบรมการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ระดับที่ก้าวหน้ามากขึ้น หรือจัดเวทีให้ความรู้โดยให้

เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จเป็นวิทยากร พร้อมให้เรียนรู้จากพื้นที่และประสบการณ์จริง ๕) จัดให้มีการทำแผนพัฒนาการเกษตรตามแนวปรัชญาเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการเฉพาะ โดยให้จัดทำเป็นวาระแห่งชาติ และ ๖) ควรจัดให้มีนิทรรศการประกวดผลงานทฤษฎีใหม่ทั้งชั้นพื้นฐานและชั้นก้าวหน้า เพื่อให้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนวัตกรรมทางการเกษตร เป็นที่รับรู้ จูงใจ และตระหนักเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการประกอบอาชีพทางการเกษตร และการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับระบบเศรษฐกิจของสังคมเกษตรกรไทย

ผลการศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับภาคการเกษตรอันเป็นภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศไทย โดยผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการการส่งเสริมราคาผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งจะได้เป็นแนวทางในการจัดทำเป็นนโยบายการพัฒนาส่งเสริมภาคการเกษตรต่อไปให้เติบโตอย่างยั่งยืน

### เอกสารอ้างอิง

สุเทพ พันประสิทธิ์. (๒๕๕๕). การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.[ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก

<http://www.dpu.ac.th/aic/page.php?id=6212>

## ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว

วิจัยโดย...เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม วิทยากรชำนาญการ

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว” มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัวของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (๒) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว (๓) เพื่อศึกษาความพึงพอใจประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว และ (๔) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อ ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสวนวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากประชากรที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๙๕,๙๕๖ คน ซึ่งมีพฤติกรรมทั้งสูบและไม่สูบบุหรี่ ใช้สูตรคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๔๐๐ ตัวอย่าง และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แบบจัดสัดส่วน และแบบเจาะจง การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๐ คน ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย ๑ ปีขึ้นไป และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

### ผลการวิจัย

ผลวิจัยเชิงปริมาณพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว ซึ่งหมายความว่า หากผู้รับสารมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่มาก จะทำให้ทัศนคติและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัวมากตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ประเภทของสื่อรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว ที่ผู้รับสารทำการเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อประเภทภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ และพบว่าผู้รับสารมีทัศนคติว่า ภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ คือ สื่อรณรงค์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ และมีผลต่อการป้องกันการเพิ่มขึ้นของผู้สูบบุหรี่รายใหม่ ได้จริงมากที่สุด

แต่เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกับพบว่าจำนวนการเปิดรับข่าวสารที่มากขึ้นหรือปริมาณความน่ากลัวที่มากขึ้น ของสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัวนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ หรือหมายความว่า สื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว เช่น ภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ ไม่สามารถทำให้ผู้ที่เสพติดบุหรี่อยู่แล้วเลิกบุหรี่ได้จริง เนื่องจากผู้รับสารเกิดปฏิกิริยาโต้กลับ เช่น มีพฤติกรรมเปลี่ยนถ่ายซองบุหรี่ หรือเกิดความเคยชินต่อภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรที่จะพิจารณา

วิธีการรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่อย่างจริงจังอีกครั้ง ว่าวิธีการที่เคยกระทำมาก่อนนั้น ได้ผลแท้จริงมาน้อยเพียงใด รวมถึงควรที่จะหากลยุทธ์การรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ในรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

แต่เชื่อว่าสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว จะใช้ไม่ได้ผลเสียทีเดียว เพราะจากผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ผู้รับสารมีทัศนคติต่อสื่อรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว เช่น ภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ ว่าสามารถป้องกันการเพิ่มขึ้นของผู้สูบบุหรี่รายใหม่ได้จริงในระดับปานกลาง และผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ จะมีทัศนคติในทางบวกต่อสื่อรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว มากกว่าผู้ที่มีพฤติกรรมเสพติดบุหรี่ ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า สื่อรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว ยังสามารถใช้ได้ผลอยู่ แต่จะได้ผลในทางป้องกันการเกิดขึ้นของผู้สูบบุหรี่รายใหม่ ๆ มากกว่า

ในด้านข้อเสนอแนะหรือวิธีปฏิบัติตนสำหรับการเลิกบุหรี่ จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า หากต้องการให้ผู้ที่ไม่เสพติดบุหรี่ เลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้อย่างเด็ดขาด จำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งด้านจิตใจของตัวผู้สูบบุหรี่เอง บวกกับการให้กำลังใจจากคนรอบข้างที่ใกล้ชิด เช่น เพื่อนหรือครอบครัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะมุ่งเน้นกลยุทธ์การรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ไปที่การเพิ่มความเข้มแข็งทางจิตใจ และการให้กำลังใจจากคนรอบข้างเป็นหลัก รวมถึงให้มีการจัดคลินิกเลิกบุหรี่ สำหรับผู้ที่ไม่เสพติดบุหรี่แล้วอย่างเพียงพอ

ผลการศึกษา เรื่อง ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว จะมีประโยชน์ต่อคณะกรรมการสาธารณสุข สาธารณสุข คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม คณะกรรมการการสื่อสาร และโทรคมนาคม และคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการรณรงค์และวางกลยุทธ์การรณรงค์เพื่อความกลัวเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่

### เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ. (๒๕๕๔). **ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว**. การประชุมทางวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัย “มสธ. วิจัย ประจำปี ๒๕๕๔”. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

## โครงการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนที่ยากไร้ : การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

วิจัยโดย...ถวิลวดี บุรีกุล

เรียบเรียงโดย...ปิยะวรรณ ปานโต วิทยากรชำนาญการ

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทยและรัฐบาลไทยได้ร่วมจัดทำโครงการแผนงานบูรณาการ One Annual Work Plan (AWP) ประจำปี ๒๕๕๒ และแผนปฏิบัติการตามโครงการแห่งชาติขึ้นเพื่อสนับสนุนนโยบายของประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการที่ผนวกรวมอยู่ในแผนงานบูรณาการ สำหรับกลุ่มงาน (Cluster) ที่สำคัญในด้านการบริหารจัดการที่ดีและความมั่นคงของมนุษย์ที่เน้นส่งเสริมการสร้างพลังทางด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจน และเป็นการสร้างพลังทางด้านกฎหมาย สามารถนำไปปฏิบัติได้ในท้องถิ่น จำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสาธารณะในรูปแบบของการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการที่ดีของท้องถิ่นในท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงทรัพย์สินและที่ดินซึ่งเป็นประเด็นที่อ่อนไหวก่อให้เกิดความขัดแย้งและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน รวมถึงผู้ยากไร้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้กับท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้แก่ผู้ยากไร้ในท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม และขยายการพัฒนาบนพื้นฐานด้านกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินในบริบทของการกระจายอำนาจ

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยโดยการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับ Legal Empowerment of the Poor (LEP) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากข้าราชการ ผู้แทนชุมชน ผู้นำการเมืองและผู้ประกอบการในรูปแบบของการประชุมกลุ่มย่อยและไม่เป็นทางการ โดยมีพื้นที่นำร่องจำนวน ๒ แห่ง คือพื้นที่ที่ ๑ ตั้งอยู่ ณ ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่านในภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่เชิงเขาปกคลุมด้วยป่าไม้ และพื้นที่ที่ ๒ ตั้งอยู่ ณ ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชในภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ทะเลชายฝั่ง ซึ่งพื้นที่ทั้ง ๒ แห่งเป็นพื้นที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งมีคุณสมบัติโดดเด่นและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่น

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชุมชนทั้ง ๒ แห่งคือ จังหวัดน่านและจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพและการพัฒนา ชุมชนได้เรียนรู้ถึงการขาดแคลนและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ชุมชนทั้ง ๒ แห่งนี้ ได้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ และอย่างยั่งยืน อีกทั้งให้การยอมรับต่อกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ขณะเดียวกันองค์กรชุมชนทั้งในจังหวัดน่านและนครศรีธรรมราชยังคงถูกกีดกันจากการได้รับประโยชน์ตามกฎหมายและกฎระเบียบท้องถิ่น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกรอบกฎหมายของประเทศ ในขณะที่จังหวัดน่านยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับป่าชุมชน ถึงแม้ว่าผู้แทนชุมชนเหล่านี้ได้พยายามผลักดันเป็นอย่างมาก สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ออกข้อบังคับตำบลเพื่อคุ้มครองเขตพื้นที่พิเศษประมง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังคงขาดการบังคับใช้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ปัญหาพื้นฐานของชุมชนทั้ง ๒ แห่งพบว่า กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ไม่สนับสนุนงานของชุมชนแต่ละแห่งเกี่ยวกับการใช้และการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติตามบทบัญญัติในมาตรา ๖๖ และ ๖๗ ตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกทั้งกฎหมายเหล่านี้ก็ไม่ได้รับรองการคงอยู่ของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีช่องว่างและไม่ชัดเจน อาทิ เส้นแบ่งพื้นที่คุ้มครอง กระจายความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงความยุติธรรมที่ไม่ชัดเจน ข้อจำกัดการเข้าถึงข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีผลบังคับใช้ในพื้นที่หลายแห่งอย่างไม่เท่าเทียมกัน และไม่เสมอภาครวมถึงการขาดแผนที่ทางการซึ่งแสดงอาณาเขตพื้นที่ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ขณะเดียวกันจากผลการสำรวจข้อคิดเห็นของชาวบ้านตำบลศิลาแลงนั้นยังพบว่า ชาวบ้านมีความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินเพิ่มขึ้น เช่น ยกเลิกเขตปฏิรูปที่ดิน เร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ มีการออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เป็นต้น ในขณะที่ข้อคิดเห็นของชาวบ้านตำบลท่าศาลาพบข้อปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย เช่น ผู้มีอิทธิพลละเมิดกฎหมายโดยไม่มีความผิด มาตรการปิดอ่าวในช่วงฤดูปลาวางไข่ ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ส่วนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น ทั้งนี้ ในการสนับสนุนการจัดทำโครงการสร้างพลังทางกฎหมายให้แก่ประชาชนยังคงเป็นเรื่องใหม่อยู่ จึงควรมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงและประกาศบังคับใช้ระเบียบ ข้อบังคับระดับประเทศและท้องถิ่นต่อไป โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

๑. รัฐบาลควรริเริ่มให้การสนับสนุนการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนที่ยากไร้และการจัดสานเสวนาเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและความยุติธรรม

๒. ควรกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้แก่ประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประชาชนที่ยากไร้และกลุ่มชายขอบ รวมทั้งควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ด้วย

สำหรับข้อมูลของการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้กับคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการเข้าถึงความยุติธรรมของคนในชุมชนทุกระดับของแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ชุมชนเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั่วไป ส่งผลให้ประชาชนทุกคนที่ยากไร้และคนชายขอบสามารถเข้าถึงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับได้อย่างเสมอภาค โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับความคุ้มครองกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินในท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

### เอกสารอ้างอิง

ถวิลวดี บุรีกุล. (๒๕๕๓). **โครงการสร้างพลังทางด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนที่ยากไร้ : การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม**. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : บริษัท ส. เจริญการพิมพ์ จำกัด.

## พัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิจัยโดย...ชนาธิป สวัสดิ์

เรียบเรียงโดย...นารีลักษณ์ ศิริวรรณ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามทั้งทางบกและทางทะเล มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มุ่งสู่การเป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาคตามกรอบยุทธศาสตร์ที่รองรับการพัฒนา ๓ ประการ คือ ๑) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ๒) พัฒนาด้านการบริการ และ ๓) พัฒนาด้านการตลาดโดยการศึกษาจุดอ่อนที่ต้องแก้ไข เช่น แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและไร้ระเบียบ จึงต้องมีการวางแผนเมืองและจัดสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสม รวมทั้งการเสริมจุดแข็งของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการมีส่วนร่วม สร้างและพัฒนาการมีส่วนร่วม ทดลองใช้กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศึกษาปัญหาและความต้องการดำเนินการโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่มตัวแทนจากแกนนำชุมชน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยนำปัญหาและความต้องการที่ได้สร้างและพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมมาทดลองใช้กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งได้มาจากการประชุมกลุ่มทดลองที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๕๐ คน

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า จากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น และนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการทำลายทัศนียภาพ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประชาชนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เพราะหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่าที่ควร จึงส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา และทำลายความก้าวหน้าของการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งนี้ ในส่วนของความต้องการของชุมชนที่ได้จากการดำเนินการสนทนากลุ่มนั้น พบว่า แกนนำชุมชนมีความต้องการที่จะสร้างองค์กรที่เข้มแข็ง มีความร่วมมือกัน โดยหน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการและหลักการมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักทั่วถึง เพื่อจะได้พัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนต่อไป ผลการสร้างกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน โดยดำเนินการคัดเลือกตัวแทนแบบเจาะจงในการเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๐ คน ในประเด็นสำคัญ ดังนี้ ๑) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ๒) ด้านทักษะฝึกปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ๓) ด้านเจตคติ ความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับการ

ประเมินกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผลการทดสอบความรู้และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏว่า มีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยมีดังนี้ (๑) ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักภูมิใจในชุมชนให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๒) อำเภอวิภาวดี ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจัดระบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความตระหนักในแนวทางและร่วมใจกันในการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีคุณค่าอย่างยั่งยืนในชุมชน ทั้งนี้ ผลของการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา ในการพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน รวมทั้งคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวของไทย

### เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป สวัสดิ์. (๒๕๕๔). พัฒนาการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖. เข้าถึงได้จาก <http://www.e-research.sru.act.th/?q=node/36>.